

DUBRAVKO MIHANOVIĆ

O DUŠKU

In memoriam, Duško Valentić (1950. - 2024.)

U glumcu Dušku Valentiću, Duletu (kako smo ga najčešće zvali u Kazalištu *Gavella*, na njegovoj sceni i oko nje), kao da su sustanovali znatizeljni mladić i pronicavi gospodin, slavonski zanesenjak, ponekad sklon i mraku, i urbani kozer, elegantni kavalir i nasmiješeni melankolik, klasičan a suvremen. Na njegovim portretima iz mladosti najprije primjećujemo oči – krupne, izražajne, istodobno stidljive i fakinske, možda i pomalo klaunovske. I Duletovo glumačko umijeće bilo je takvo, pa je podjednako uvjerljivo i autentično mogao biti sve ono što je bio na pozornici teatra u Frankopanskoj. A na svojoj je sceni uspio oživjeti i produhovljenog Kneza Miškina (lice, kako je zapisano, „obdareno sposobnošću da prašta“) i frajerskog, rokerskog vilenjaka Puka, i tragičnog Robespierrea, i žestoko emotivnog, bijesnog Đuku Begovića, i šarmantno filozofičnog Panglossa...

Rođen je u Pančevu, 31. siječnja 1950., „u znaku slobodoumnog vodenjaka“, a školovanje je počeo i završio u Zagrebu. Godine 1972. dobiva stipendiju u Kazalištu *Gavella*, gdje počinje glumački odrastati uz Krču,

Kvrgića, Marottija, Bobana... te nakon što je diplomirao glumu na Akademiji dramske umjetnosti, ostaje u ansamblu teatra u Frankopanskoj, čiji je stalni član bio od 1975. godine do odlaska u mirovinu. Tu igra u nizu predstava, tumačeći likove iznikle iz tekstova Molièrea, Shakespearea, Marinkovića, de la Barce, von Horvatha, Vojnovića, Čehova, Schillera, Strindberga, Begovića, Dostojevskog, Büchnera, De Filippa, Pirandella, Krleže, Voltarea, ali i suvremenih autora, nerijetko i naših dramatičara, poput Čede Price, Jelačića Bužimskog, Šnajdera, Vujčića, Brešana..., kojima je bio respektabilni, intrigantni, polemični tumač u zahtjevnim redateljskim vizijama Spaića, Radojevića, Para, Violića, Večeka, Kunčevića...

Velik je to glumački opseg i iznimna sposobnost transformacije, koja se kod Duška, barem naoko, zbivala posve organski, bez vidljivoga napora. (O Valentiću je Vesna M. Muhoberac zapisala: „Sve povezano s Duškom kao da je bilo igra. S velikom je lakoćom, mekan i elastičan, glumio sve uloge.“) Jezično, nazivali su ga kameleonom, jer mu

je, kao rođenom štokavcu, književni govor bio posve prirodan, ali podjednako se dobro služio i kajkavštinom i čakavštinom. Sam je to pripisao ponajprije izvanrednim profesorima: hrvatski i akcentologiju predavao mu je Bratoljub Klaić, čija je asistentica bila jezikoslovka Đurđa Škavić, jezična savjetnica na nebrojenim kazališnim predstavama, a sceniski govor predavali su mu Lonza, Crnković...

Kao što je poznato, Papundek iz *Velog mista* donio mu je prepoznavanje i omiljenost; prema vlastitim riječima, ono prvo nije uvijek lako podnosio, a serija i njezini likovi pratili su se i voljeli intenzitetom i uživljavanjem kakve je danas teško zamisliti, pa je tumač Papundeke dnevno znao dobiti i desetak pisama, ljudi bi ga zaustavljali na ulici i zvali u svoje domove na ručak. U jednom od svojih intervjua, Dule je rekao da nije pratio reprizu te omiljene serije na televiziji, radije se sjećajući snimanja kasnih sedamdesetih godina 20. stoljeća. „Cijela plejada velikana je otišla“, rekao je. „Šovo, Mujo, Špiro, Zdravka, Ivica...“ Tada je rekao da se ne boji poći za njima.

Deseci kazališnih uloga, kažu – i više od stotinu, pa još deseci filmskih nastupa, ljubav publike i nagrade, kreativne suradnje i intenzivna prijateljstva... izuzetan život, na pozornici, snimanjima, onkraj njih; kako Shakespeareov vragolan Puk opisuje sama sebe, život „vedrog noćnog putnika“, koji „šalom krati čas“, glumca Duška Valentića...

